

PILIPINO A2 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
PILIPINO A2 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
FILIPINO A2 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 3 May 2005 (morning)
Mardi 3 mai 2005 (matin)
Martes 3 de mayo de 2005 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Section A consists of two passages for comparative commentary.
- Section B consists of two passages for comparative commentary.
- Choose either Section A or Section B. Write one comparative commentary.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La section A comporte deux passages à commenter.
- La section B comporte deux passages à commenter.
- Choisissez soit la section A, soit la section B. Écrivez un commentaire comparatif.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la Sección A hay dos fragmentos para comentar.
- En la Sección B hay dos fragmentos para comentar.
- Elija la Sección A o la Sección B. Escriba un comentario comparativo.

Piliin ang alinman sa Seksyon A o Seksyon B.

SEKSYON A

Suriin at paghambingin ang mga sumusunod na teksto.

Talakayin ang pagkakahawig at pagkakaiba ng mga teksto at ang kanilang tema. Isama sa komentaryo ang mga paraan ng mga awtor sa paggamit ng mga elemento tulad ng istruktura, tono, imahe, at iba pang istilistikong pamamaraan para iparating ang kanilang mga layon.

Teksto 1 (a)

Idolo ng Teatro

Kung bibigyan oras na suriin ang librong *Novum Organum* ni Sir Francis Bacon (1561-1626) – akademiko at social philosopher noong ika-16 Siglo – masasabing ginamit ng may akda ang teatro (kasama ang kurtina’t tabing nito) bilang simboliko ng mundo na kapara’y entablado.

5 Ihinalintulad ng may-akda ang entablado sa mapaniil na mga balangkas ng lipunan na kumokontrol sa bawat aksyon, damdamin at pag-iisip ng tao.

Tinuligsa rin ni Sir Francis Bacon ang mga konsepto at ideya na pilit isinasaksak ng mga “intelektwal” at henyos sa tao para yakapin ito at paniwalaan ng walang oposisyon mula sa tagatanggap (receiver). Aniya ito ang “idolo ng Teatro” na kumikital sa kalayaan ng tao para mag-isip at manuri sa anumang konsepto o ideya na taliwas sa kanyang paniniwala, o di kaya’y
10 may direktang epekto sa kanyang buhay.

Ang mga idolo ng teatro, dagdag niya, ay yaong mga dogmatikong sistema at aralin sa teolohiya, pilosopiya, agham at batas na nagpapabagal sa pag-unlad ng tao bilang isang indibidwal.

15 Palibhasa’y ang mga konsepto at ideya ay pinagtatanggol ng mga kilala, matatalinong personalidad sa larangan ng teolohiya, pilosopiya, agham at batas, maluwag nang tinatanggap ng masa ang mga ito ng walang tanung-tanong.

Kung kaya’t ang mga “propaganda” sa kasalukuyang panahon ay isang kompirasyon sa pahayag ni Sir Francis Bacon na ang mundo ay punung-puno na ng kasinungalingan na patuloy na tinatatanggap ng tao ng walang kuwestiyon.

20 Ang mga maling balangkas ay lalong pinayayabong ng basurang kaisipan na kung tutuusi’y nakaugat sa maling pundasyon, at sa bandang huli, ang mga balangkas at pundasyon na salat sa katotohanan, ang siyang nagiging bida at idolo sa entablado.

Ang “gobyerno” ay isang trikomedya (theatrical comedy) – isang drama na hinaluan ng elemento ng komedya, trahedyas at lagim.

25 Hindi maglalaon, ang Pilipinas ay pamumunuan ng isang “idolo ng Teatro” na pinasikat ng takilya at pinatalino ng script.

Bahagi ng artikulo ni Samuel Porcalla, *Tanod*, Marso 23, 2004

Teksto 1 (b)

Aug Debate sa Kulturang Pilipino

May matatandang kasabihan ang mga Pilipino sa kahulugan sa ating buhay sa kapangyarihan, pananagutan at kalikasan ng mga salita.

Ayon sa ating matandang kasabihan, “kung ano ang bukambibig, siyang laman ng dibdib,” na may kaakibat na babala na “ang pagsasalita ay pakaiingatan, di na maibabalik kapag nabitiwan.”

5 Nasa kulturang Pilipino rin ang katangian ng “may isa akong salita” o ang “nasabi ko na’y itaga mo sa bato” at isang kasiraan ng pagkatao kung tayo’y babansagang “walang isang salita” isang kapintasang pumipingas ng pagkalalaki lalo na, at nagpapababa sa kalinisan ng pagkababae ng isang Pilipina.

10 Katutubo rin ang katangian ng isang Pilipino na “matipid sa salita, mayaman sa gawa,” at lalong kanais-nais, ang isang likas na palaisip na hindi masalita na sa kulturang sarili ay binabansagang “tubig na matining kung kaya malalim,” isang katangiang sa mga nagpapahalaga, bawat salita niyang bitiwang ay parang brilyante ang alindog at parang ginto ang timbang.

15 Ayon sa mga antropolohikal na tala, sa matatandang *ili* o pamayanan ng ating mga ninuno, ang mga pagtitipong bayan ay isang napakaritwalistikong gawain na karaniwan, may nangungunang matandang paham o isang babaylan na ang salita ay may panghuling pagpapakahulugan na iginagalang ng lahat.

Siyempre, nabubuhay na ang Pilipino sa bagong panahon. Ngayon, ang mga talakayan ay bukas at ang tagisan ng ideya ay isang katangiang taglay ng mga nag-aral o mga taong may taglay na dunong.

20 Karaniwan, ang kakayahang makipagtagisan ng talino ay dumadaan sa palihan ng mga kolehiyo at unibersidad. Sa mga taong dumadaan sa sistema ng pag-aaral sa pamantasan, ang pakikipagtalo o debate ay isang arte at sining na pinag-aaralan. Noong una-una, ang tanging makinang makipagdebate ay ang mga taong nahasa sa dayong wika.

25 Sa pangkaraniwang tao, hindi katangian ang pagiging masalita. Mas gusto nila ang matipid sa salita, pero naipakikita sa gawa.

Kolum, Diego Liwanag, *Liwayway* (2004)

SEKSYON B

Suriin at paghambingin ang mga sumusunod na teksto.

Talakayin ang pagkakahawig at pagkakaiba ng mga teksto at ang kanilang tema. Isama sa komentaryo ang mga paraan ng mga awtor sa paggamit ng mga elemento tulad ng istruktura, tono, imahe at iba pang istilistikong pamamaraan para iparating ang kanilang mga layon.

Teksto 2 (a)

Edukasyon ng Pagkatao

Napakaselan sa yugtong ito ng kasaysayan ng lahi para lubusan nang makamit ang tunay na pagkataong Pilipino.

Ano ba ang kahulugan o dapat na pagpapakahulugan ng edukasyon ng pagkataong Pilipino?

5 Sa aming palagay, ang uri ng edukasyong ito ng pagkatao ay bahagi ng proseso at sistema na makukuha ng Pilipino, lalo na ng mga kabataan, mula sa superistruktura ng pangkabuuang edukasyon ng lahi. Pormal at hindi pormal, ayon sa mga akademiko ang sistemang ito.

10 Ang pormal na klase ng edukasyon ay mula sa nakatayo nang superistruktura ng edukasyon na pinagagalaw ng mga institusyong edukasyonal, mula sa nursery, kundergarten, preparatory, primarya, sekondarya, tersaryo, masteral at doktorado. Hindi man ito talagang sinasadya, kaakibat ng sistemang ito ang paghuhubog ng isang uri ng kamalayan ng isang edukado.

15 Napakahalagang sangkap ng edukasyon ng pagkatao ng isang lahi ang wika na ginagamit na midyum sa edukasyon. Ang iba pang sangkap nito'y ang mga pag-aaral na tuwirang may kaugnayan sa kultura, kasaysayan, sosyolohiya, sikolohiya, literatura at iba pang aspekto ng pagbubuo ng kaisipan o malay, lalo na ng mga kabataan.

20 Kaipala, ito ay isang napakaselan at napakahalagang bagay sa panlahing edukasyon na dapat nang harapin sa ating panahon. Ang lahing Pilipino ay nasa isang sangandaan ng kanyang pagkalahi. Hindi tayo dapat na parang isang lahi na ibig galugarin ang daigdig ng sangkatauhan, ngunit isang kaawa-awang kaluluwang ligaw ang pagkatao sa makipot at mayamang mundo ng pagka-Pilipino.

Sipi mula sa akademikong papel na sinulat ni Edna May Obien (2004)

Teksto 2 (b)

Dasal ug Isang Bata

Mahal na Jesus,

Kumusta ka na, bespren? Mas maaga po ang dasal ko ngayong araw na ito. Hindi ko na po hihintaying matapos ang hapunan tulad dati. “Tsaka, nakaluhod po ako ngayon sa tabi ng aking kama. Dati kasi’y nakaupo at nakayuko lamang ako, di ba po? Maaga kasi po akong umuwi
5 ngayon kasi kanina ang bigayan ng kard sa eskuwela.

Kilala mo po na naman ang adbayer naming si Miss Agtarap. Ang sungit no’n, di po ba? Kasi, matanda siyang dalaga. Kulubot na ang kanyang mukha at marami siyang taghiyawat. Marami ring ayaw sa klase. Galit siya po ‘pag hindi mo pinapirma sa nanay mo ang iyong takdang aralin at galit din siya sa mga hindi nag-aral ng leksyon. Siya po ang nagbigay sa aming mga kard
10 kanina. Tingin ko, may galit siya sa akin. Halata naman, di po ba? Pati yata iyong ibang titser ko, ganoon din po.

Kaya parang gusto kong maiyak po pag naiisip kong dapat makita nina Mommy at Daddy at pirmahan ang kard ko. Parang hindi intindi po ni Miss Agtarap kung ilang *anime shows* ang hindi ko napanood po para lang makapag-aral akong mabuti. Talagang wala akong magagawa po kung
15 hindi nila ako talagang gustong makakuha ng mataas na grado. Baka kaya galit sa akin po ang mga titser dahil hindi aktibo si Mommy sa PTA.

Alam mo po, may paborito si Miss Agtarap. Halatang masyado. Kita mo ba po naming maingay na si Lilibeth Dantes laging *line of nine* ang kanyang mga grado, mayabang kasing laging nagtataas ng kamay sa *recitation* dahil alam niya kung ilan ang *nine times seven* at laging unang
20 magbigay ng *book report* po. Ako po, kahit hindi ako nagtataas ng kamay ay tinatawag ako ni Miss Agtarap. Lagi niyang tinatapat po ‘yong nakatingin ako sa bintana at iniisip kong hindi ko na mapapanood po ‘yong *Dragon Ball Z*. Lagi akong tinitiyempuhan po na iba ang aking iniisip. Paano naman akong makasasagot no’n, di ba po?

Bahagi ng kuwento ni Dhan Meneses, *Liwayway* (2004)